

«ԱՍԿԵ ԳՐՈՒՊ» ԲԲԸ

**ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված
նախնական ֆինանսական հաշվետվություններ
2019թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական վիճակի մասին նախնական հաշվետվություն	6
ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին նախնական հաշվետվություն	7
ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին նախնական հաշվետվություն	8
ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված դրամական հոսքերի մասին մասին նախնական հաշվետվություն	9
ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԱՍԿԵ Գույ» ԲԲԸ-ի Տնօրենների խորհրդին

Վերապահումով կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱՍԿԵ Գույ» ԲԲԸ-ի (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2019թ. և 1 հունվարի 2019թ., 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ մեր եզրակացության «Վերապահումով կարծիքի հիմք» բաժնում նկարագրված հարցի ազդեցության, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, ինչպես նաև 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Վերապահումով կարծիքի հիմք

Մենք ներկա չենք գտնվել 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ համապատասխանաբար 4,319,780 հազար դրամ և 3,557,266 հազար դրամ գումարով ներկայացված պաշարների գույքագրմանը, քանի որ նշանակվել էինք որպես Ընկերության աուդիտոր միայն նշված ամսաթվերից հետո: Մենք չենք կարողացել այլընտրանքային միջոցների կիրառմամբ ձեռք բերել համոզմունք պաշարների քանակության հետ կապված: Արդյունքում, մենք չենք կարողացել որոշել արդյոք անհրաժեշտ կլինեին պաշարների արտացոլված գումարների և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության համապատասխան տարրերի ճշգրտումներ, ինչպես նաև 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունների համապատասխան տարրերի ճշգրտումներ:

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների Էթիկայի միջազգային կանոնագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՅԵՄՍԻ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք Էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՅԵՄՍԻ կանոնագրին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Հանգամանքների շեշտադրում

Ձեր ուշադրություն ենք հրավիրում ֆինանսական հաշվետվություններին կից Շանթթագրություն 2-ի (ա) կետին, որտեղ նշվում է, որ այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են որպես Ընկերության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին անցման գործընթացի մաս, որ այս ֆինանսական հաշվետվություններում կարող են պահանջվել ճշգրտումներ նախքան վերջիններիս տվյալները 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին ամբողջական փաթեթում որպես համադրելի տվյալներ օգտագործելը և որ այս ֆինանսական հաշվետվությունները, բացառությամբ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության, չեն ներառում նախորդ տարվա համադրելի տվյալները: Մեր կարծիքը չի ձևափոխվում այս հարցի հետ կապված:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով Էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհարժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ Ընկերությունը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափող իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են Էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի Էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են Էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Մենք նաև՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների Էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության

հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:

- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը.
- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում.

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Իրինա Գևորգյան
Գործընկեր

Տիգրան Գասպարյան
«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia LL

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
18 դեկտեմբերի 2020թ.

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական վիճակի մասին նախնական հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.

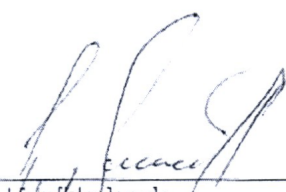
հազ. դրամ	Ծնթց.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	11	29,153,842	29,897,209
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		29,153,842	29,897,209
Պաշարներ	12	4,319,780	3,557,266
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	13	976,092	824,273
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ	14	154,692	130,656
Ընթացիկ ակտիվներ		5,450,564	4,512,195
Ընդամենը ակտիվներ		34,604,406	34,409,404
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ		1,179,822	1,179,822
Զբաղիված շահույթ		7,084,101	5,313,043
Ընդամենը սեփական կապիտալ	15	8,263,923	6,492,865
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	17	-	8,410,242
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	18	-	128,893
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	10	2,737,918	2,756,622
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		2,737,918	11,295,757
Վարկեր և փոխառություններ	17	19,992,330	13,129,411
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	18	3,472,987	3,486,866
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		137,248	4,505
Ընթացիկ պարտավորություններ		23,602,565	16,620,782
Ընդամենը պարտավորություններ		26,340,483	27,916,539
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		34,604,406	34,409,404

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին նախնական հաշվետվություն 2019թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2019թ.
Յատույթ	5	9,766,017
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(6,697,002)
Յամախառն շահույթ		3,069,015
Այլ եկամուտ		8,990
Իրացման ծախսեր		(26,736)
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	7	(222,710)
Այլ ծախսեր	8	(313,276)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		2,515,283
Ֆինանսական եկամուտ	9	189,277
Ֆինանսական ծախսեր	9	(809,420)
Չուտ ֆինանսական ծախսեր		(620,143)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		1,895,140
Շահութահարկի գծով ծախս	10	(124,082)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		1,771,058

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված այս նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2020թ. դեկտեմբերի 18-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

 Խաչատուր Անտոնյան
 Գլխավոր տնօրեն

 Կարինե Մամիկոնյան
 Գլխավոր հանվապահ

**ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված սեփական կապիտալում
փոփոխությունների մասին նախնական հաշվետվություն
2019թ. համար**

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	1,179,822	5,313,043	6,492,865
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	1,771,058	1,771,058
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	1,771,058	1,771,058
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,179,822	7,084,101	8,263,923

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված դրամական հոսքերի մասին նախնական հաշվետվություն 2019թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2019թ.
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Շահույթ տարվա համար		1,771,058
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով.</i>		
Մաշվածություն	11	1,317,417
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկման պահուստի հակադրաձում	8	(1,724)
Չուտ ֆինանսական ծախսեր	9	620,143
Շահութահարկի գծով ծախս	10	124,082
 <i>Փոփոխություններ հետևյալ հոդվածներում.</i>		
Պաշարներ		(730,871)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր*		(860,136)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		(152,610)
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկի և տոկոսների վճարումը		2,087,359
Վճարված շահութահարկ		(10,043)
Վճարված տոկոսներ		(395,421)
Չուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		1,681,895
 Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		5,636
Ստացված տոկոսներ		252
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(610,682)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		(604,794)
 Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		763,592
Վարկերի և փոխառությունների մարում		(1,816,330)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		(1,052,738)
 Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		24,363
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		130,656
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների համար		(327)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	14	154,692

* 712,063 հազար դրամ գումարով դեբիտորական պարտքերը հաշվանցվել են բաժնետերերից ստացված փոխառությունների հետ (Ծանոթագրություն 17 (գ)):

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված 2019թ. նախնական ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Ներածություն	11	16. Կապիտալի կառավարում	22
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	11	17. Վարկեր և փոխառություններ	23
3. Փունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	18. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	25
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	19. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	25
5. Հասույթ	14	20. Վարձակալություն	32
6. Վաճառքի ինքնարժեք	16	21. Պայմանական դեպքեր	33
7. Վարչական ծախսեր	16	22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ	34
8. Այլ ծախսեր	17	23. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր	35
9. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	17	24. Չափման հիմունքներ	36
10. Ծահույթահարկ	18	25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	36
11. Հիմնական միջոցներ	19	26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	46
12. Պաշարներ	21		
13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	21		
14. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	22		
15. Կապիտալ և պահուստներ	22		

1. Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«ԱՄԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ն (Ընկերություն) Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված բաց բաժնետիրական ընկերություն է: Ընկերությունը հիմնադրվել է «Հայճուլ» ՓԲԸ-ի (նախկինում՝ «Ավտոճուլ» ՓԲԸ) սեփականաշնորհման արդյունքում՝ որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն 1998թ. սեպտեմբերի 4-ին:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Կոտայքի մարզ, ք. Չարենցավան, Երևանյան փող. 2:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը Չարենցավանում գտնվող գործարանում ամրանների և մետաղական գնդերի արտադրությունն ու իրացումն է: Ընկերության արտադրանքը վաճառվում է Հայաստանի Հանրապետությունում և արտերկրում:

Ընկերության հիմնական բաժնետերերն են՝ պրն. Միխայիլ Հարությունյանը (49.35%) և «Մարոկո Հոլդինգ Լիմիթիդ» ընկերությունը (49.35%): Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 22-ում:

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Միխայիլ Հարությունյանը, ով կարող է ղեկավարել Ընկերության գործառնություններն իր սեփական հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Բացի այդ, նա մասնակցություններ ունի Ընկերության հետ առնչություն չունեցող այլ կազմակերպություններում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են համախալի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության վերաբերյալ հայտարարություն

Այս նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները կազմվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ) համաձայն՝ ՖՀՄՄ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրում» պահանջներին համապատասխան:

Ընկերությունը ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները չի կազմում Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների (ՀՀՀՀՄ) համաձայն, համապատասխանաբար, չի ներկայացվում համադրում ՀՀՀՀՄ և ՖՀՄՄ տվյալների միջև:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունների իր առաջին ամբողջական փաթեթը կազմելիս Ընկերությունը կկիրառի այդ ամսաթվի դրությամբ գործող ստանդարտները և մեկնաբանությունները:

Համապատասխանաբար, այս ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնց տվյալները պետք է օգտագործվեն որպես համադրելի տվյալներ Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին ամբողջական փաթեթում, ղեկավարության կողմից պատրաստվել են օգտագործելով այն ստանդարտների և մեկնաբանությունների մասին գիտելիքները, որոնք պետք է գործեն 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և կիրառելով հաշվապահական հաշվառման այն քաղաքականությունը,

որը պետք է կիրառվի Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին ամբողջական փաթեթում: Նշված ստանդարտների, մեկնաբանությունների կամ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ցանկացած փոփոխության դեպքում կարող են պահանջվել ճշգրտումներ այս ֆինանսական հաշվետվություններում նախքան վերջիններիս տվյալները որպես համադրելի տվյալներ օգտագործելը:

ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված այս նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները, բացառությամբ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության, չեն ներառում նախորդ տարվա համադրելի տվյալները:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթն է և ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ պահանջներին համապատասխան կազմելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ի (ա) կետում՝ Հիմնական միջոցներ. փոխհատուցվող գումարի հիմքում ընկած առանցքային ենթադրություններ և Ծանոթագրություն 25-ի (է) կետի (iii) ենթակետում՝ հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ:

Այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում կարող են հանգեցնել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումների, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ի (ա) կետում՝ Հիմնական միջոցներ. փոխհատուցվող գումարի հիմքում ընկած առանցքային ենթադրություններ:

Իրական արժեքի չափում

Ընկերության հաշվապահական հաշվառման մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի չափում թե՛ ֆինանսական և թե՛ ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Ընկերությունը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չնշգրտվող):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, ապա իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև փոխանցումներն Ընկերությունը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ի (ա) կետում:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Ընկերությունը հասույթը հիմնականում ստանում է ամրանների և մետաղական գնդերի վաճառքից:

հազ. դրամ	2019թ.
Ապրանքների վաճառք	9,761,957
Մատուցված ծառայություններից ստացված հասույթ	4,060
Ընդամենը հասույթ	9,766,017

(բ) Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների, հիմնական արտադրանքի/ծառայությունների և հասույթի ճանաչման ժամկետների 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Հանքարդյունա- բերական ընկերություններ	Ծինարարական ընկերություններ	Այլ ոլորտների ընկերություններ	Ընդամենը
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ				
Հայաստանի Հանրապետություն	3,528,992	4,976,930	1,214,686	9,720,608
Արտահանում Աֆրիկա	-	-	45,409	45,409
	3,528,992	4,976,930	1,260,095	9,766,017
Հիմնական արտադրանքը/ ծառայությունները				
Ամրաններ	-	4,976,930	796	4,977,726
Մետաղական գնդեր	3,528,992	-	1,255,239	4,784,231
Փոխադրման ծառայություններ	-	-	4,060	4,060
	3,528,992	4,976,930	1,260,095	9,766,017
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ				
Ժամանակի որոշակի պահին փոխանցված արտադրանք	3,528,992	4,976,930	1,256,035	9,761,957
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	-	-	4,060	4,060
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	3,528,992	4,976,930	1,260,095	9,766,017

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	13	621,797	505,009
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	18	1,039,183	688,940

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները վերաբերում են հաճախորդներից ստացված կանխավճարներին:

Ժամանակաշրջանի սկզբում պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ճանաչված 688,940 հազար դրամ գումարը ճանաչվել է որպես հասույթ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Չի տրամադրվել տեղեկատվություն 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի կամ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ այն չկատարված կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնապես ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ ավելի պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՄ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Ընկերությունը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Արտադրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Ամրանների և մետաղական գնդերի վաճառք	Հաճախորդները ապրանքների նկատմամբ հսկողություն են ձեռք բերում, երբ ապրանքները առաքվում են նշված վայր կամ ուղարկվում են Ընկերության պահեստից՝ առքուվաճառքի պայմանագրերի համաձայն: Հաշիվները դուրս են գրվում ժամանակի որոշակի պահին: Հաշիվները սովորաբար ենթակա են վճարման երկու ամսվա ընթացքում: Ապրանքների համար գեղչեր, կուտակային միավորներ կամ գումարի վերադարձ չեն առաջարկվում:	Հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքներն առաքվում են նշված վայր կամ ուղարկվում են նշված վայրից՝ պայմանագրի համաձայն:
Փոխադրման ծառայությունների մատուցում	Որպես ապրանքների վաճառքի մաս՝ Ընկերությունը նաև մատուցում է հաճախորդներին վաճառված ապրանքների փոխադրման ծառայություններ: Հաշիվները սովորաբար ենթակա են վճարման երկու ամսվա ընթացքում:	Հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ սկսած ապրանքների նկատմամբ հսկողությունը մինչև փոխադրման ծառայությունների մատուցման ավարտը՝ հիմք ընդունելով անցած ժամանակահատվածը:

6. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2019թ.
Նյութեր	3,599,173
Մաշվածություն	1,028,914
Կոմունալ ծառայություններ	1,429,863
Աշխատավարձ	617,930
Այլ	21,122
	6,697,002

Ծախսերն ըստ բնույթի

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2019թ.
Փոխություններ պատրաստի և անավարտ արտադրանքի պաշարներում	12	(264,393)
Նյութեր	6, 7	3,775,701
Կոմունալ ծառայություններ	6, 7	1,495,783
Մաշվածություն	11	1,349,712
Աշխատավարձ	6, 7	749,582
Աուդիտորական և խորհրդատվական ծառայություններ	7	19,660
Ապահովագրություն և բանկային ծառայությունների վճարներ	7	17,474
Անվտանգության ծառայություն	7	6,201
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	7	5,675
Տրված կանխավճարների դուրսգրում	8	24,772
Այլ ծախսեր	6, 7, 8	52,821
		7,232,988

7. Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2019թ.
Աշխատավարձ*	117,459
Գրասենյակային ծախսեր և կոմունալ ծառայություններ	24,542
Աուդիտորական և խորհրդատվական ծառայություններ	19,660
Ապահովագրություն և բանկային ծառայությունների վճարներ	17,474
Մաշվածություն	10,166
Անվտանգության ծառայություն	6,201
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	5,675
Այլ	21,533
	222,710

* 2019թ. համար աշխատակիցների հատուցումների ընդհանուր գումարը կազմել է 872,005 հազար դրամ:

8. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2019թ.
Մաշվածություն պարապուրդից	278,337
Տրված կանխավճարների դուրսգրում	24,772
Տույժեր և տուգանքներ	8,470
Առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով արժեզրկման պահուստի հակադրաձում (Ծանոթագրություն 19 (գ) (ii))	(1,724)
Այլ	3,421
	313,276

9. Չուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2019թ.
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով	247
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	189,030
Ֆինանսական եկամուտ	189,277
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ – տոկոսային ծախս	(798,124)
Երկարաժամկետ կրեդիտորական պարտքերի գծով գեղչի ծախսագրում	(11,296)
Տոկոսային ծախսեր	(809,420)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված Չուտ ֆինանսական ծախսեր	(620,143)

10. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Ընկերությունը շահութահարկը վճարում է 20% դրույքաչափով:

	2019թ.
հազ. դրամ	
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	
Ընթացիկ տարի	142,786
	142,786
Հետաձգված հարկի գծով ծախս	
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(18,704)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	124,082

Արդյունավետ հարկի դրույքաչափի համադրում

	2019թ.	
	հազ. դրամ	%
Շահույթը նախքան շահութահարկով հարկումը շարունակվող գործառնություններից	1,895,140	100%
Շահութահարկ՝ հաշվարկված կիրառելի դրույքաչափով	379,028	20%
Հարկի դրույքաչափի նվազեցում*	(304,213)	(16)%
Զնվազեցվող ծախսեր	49,267	3%
	124,082	7%

* Ճանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է 2020թ. հունվարի 1-ից գործող ՀՀ հարկային օրենսդրության փոփոխությունների համաձայն շահութահարկի 20% դրույքաչափը 18%-ի նվազեցնելու հետևանքը:

(բ) Ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	31	1	31	1	31	1
	դեկտեմբերի	հունվարի	դեկտեմբերի	հունվարի	դեկտեմբերի	հունվարի
հազ. դրամ						
Հիմնական միջոցներ	-	-	2,804,963	2,797,856	2,804,963	2,797,856
Պաշարներ	(27,087)	-	-	23,906	(27,087)	23,906
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(22,148)	(31,639)	-	-	(22,148)	(31,639)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(22,640)	(41,173)	-	-	(22,640)	(41,173)
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	4,830	7,672	4,830	7,672
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	(71,875)	(72,812)	2,809,793	2,829,434	2,737,918	2,756,622

(գ) Հետաձգված հարկի գծով մնացորդների փոփոխությունները տարվա ընթացքում

Հետաձգված հարկի գծով մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

11. Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները վերագնահատվել են ելակետային արժեքը որոշելու համար՝ որպես ՖՀՄՄ անցման գործընթացի մաս:

հազ. դրամ	Ծեփեր, շինություններ և կառույցներ	Մեքենա- սարքավորումներ	Փոխադրա- միջոցներ	Այլ	Անավարտ շինարարու- թյուն	Ընդամենը
Երկետային արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	10,439,572	19,214,386	170,220	73,031	-	29,897,209
Ավելացումներ	73,771	253,592	123,256	33,224	128,137	611,980
Օտարումներ	-	-	(5,635)	-	-	(5,635)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	10,513,343	19,467,978	287,841	106,255	128,137	30,503,554
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	-	-	-	-	-	-
Տարվա մաշվածություն	287,860	1,040,358	15,824	5,670	-	1,349,712
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	287,860	1,040,358	15,824	5,670	-	1,349,712
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2019թ.	10,439,572	19,214,386	170,220	73,031	-	29,897,209
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	10,225,483	18,427,620	272,017	100,585	128,137	29,153,842

1,061,209 հազար դրամ գումարով մաշվածության գծով ծախսը նանայվել է արտադրանքի ինքնարժեքի կազմում, 10,166 հազար դրամ գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում, իսկ 278,337 հազար դրամ գումարով՝ այլ ծախսերի կազմում:

(ա) Վերագնահատում

Ընկերությունն օգտվել է ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված տարեսկզբի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես հիմնական միավորների ելակետային արժեք իրական արժեքն օգտագործելու ՖՀՄՄ 1-ով տրվող հնարավորությունից: Ընկերություն չի օգտվել ՖՀՄՄ 1-ով տրամադրվող որևէ այլ ազատումից:

2019թ-ին ղեկավարությունը հանձնարարել էր «ՎԻ ԷՄ - ԱՐ ՓԻ» ՍՊԸ-ին իրականացնել հիմնական միջոցների անկախ գնահատում 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Հիմնական միջոցների մաշեցված փոխարինման արժեքը որոշվել էր 33,232,543 հազար դրամ, որը դասակարգվել էր որպես 3-րդ կարգի իրական արժեք՝ ելնելով կիրառված գնահատման մեթոդի ելակետային տվյալներից (տես Ծանոթագրություն 4):

Ընկերության հիմնական միջոցների մեծամասնությունը մասնագիտացված բնույթ ունի, այս հիմնական միջոցները հազվադեպ է վաճառվում բաց շուկայում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վաճառվում են որպես շարունակվող գործառնությունների մաս: Բացառությամբ փոխադրամիջոցների և մի շարք հողատարածքների և շենքերի, որոնք գնահատվել են վերջերս իրականացված շուկայական գործարքների հիման վրա, նմանատիպ հիմնական միջոցների շուկան ակտիվ չէ Հայաստանի Հանրապետությունում և չի ապահովում համադրելի հիմնական միջոցների վաճառքի գործարքների բավարար քանակ իրական արժեքը որոշելու նպատակով շուկայական մեթոդը կիրառելու համար:

Հետևաբար հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվել է հիմնականում օգտագործելով մաշեցված փոխարինման արժեքը: Այս մեթոդը դիտարկում է հիմնական միջոցների վերարտադրման կամ փոխարինման արժեքը՝ ճշգրտված ֆիզիկական, ֆունկցիոնալ կամ տնտեսական մաշվածության և հնացածության մասով:

Մաշեցված փոխարինման արժեքը գնահատվել է ներքին աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության և նմանատիպ հիմնական միջոցների հայկական և միջազգային շուկաների վերլուծության հիման վրա: Շուկային վերաբերող տարբեր տվյալները ձեռք են բերվել հրապարակված նյութերից, կատալոգներից, վիճակագրական տվյալներից և այլ աղբյուրներից, հարցումներ են ուղղվել ինչպես Հայաստանի Հանրապետությունում, այնպես էլ արտերկրի ոլորտի փորձագետներին և հիմնական միջոցների մատակարարներին:

Հիմնական միջոցների երակետային արժեքը ստանալու համար, բացի մաշեցված փոխարինման արժեքը որոշելը, իրականացվել է տնտեսական հնացածության ստուգում, որի արդյունքում մաշեցված փոխարինման արժեքի գումարը նվազեցվել է 3,312,278 հազար դրամով վերը նշված գումարը ստանալու համար:

Դրամական հոսքերի ստուգումն իրականացնելիս կիրառվել էին հետևյալ առանցքային ենթադրությունները.

- Դրամական միջոցների հոսքերը կանխատեսվել էին նախկին փորձի, փաստացի գործառնական արդյունքների և Ընկերության հնգամյա գործարար ծրագրի հիման վրա:
- Կանխատեսվել էր, որ գործարանի արտադրության ընդհանուր ծավալը կկազմի շուրջ 34,454 միավոր գործարար ծրագրի առաջին տարում: Դրամական հոսքերի կանխատեսումներում ներառված տարեկան արտադրության կանխատեսվող անը սահմանվել էր հաշվի առնելով «Economist Intelligence Unit»-ի (EIU) կողմից 2019-2023թթ. համար հրապարակված Հայաստանի ՀՆԱ-ի աճի տեմպը: Ղեկավարությունը պլանավորում էր ապահովել 41,008 միավորի արտադրության մինչև գործարար ծրագրի հինգերորդ տարին:
- Վաճառքի գները կանխատեսվել էին «Consensus Economics Inc.»-ի մետաղի գների կանխատեսումների հիման վրա:
- Անկնալվում էր միավորի արտադրության ծախսումների և այլ ծախսումների աճ՝ EIU-ի կողմից հրապարակված գնահին գուգահեռ:
- Կիրառվել էր նախքան հարկումը 17.46% զեղչման դրույք: Չեղչման դրույքը գնահատվել է հիմք ընդունելով կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջին ցուցանիշը ոլորտի համար:
- Առաջին չորս տարիների համար կանխատեսվել էին տարեկան 100,000 հազար դրամ գումարով կապիտալ ներդրումներ: Հինգերորդ տարվանից սկսած օգտագործվել էր ոլորտի համար գործող կապիտալ ներդրումների միջին 4.88% դրույքը:
- Վերջնական արժեքը ստացվել էր հինգերորդ տարվա վերջում: Գործարանի վերջնական արժեքը որոշելու համար կիրառվել էր 3% վերջնական դրույքը՝ հաշվի առնելով երկարաժամկետ կանխատեսվող գնահին դրույքը:

Վերը ներկայացված գնահատումները հատկապես զգայուն են հետևյալ ոլորտներում.

- Չեղչման դրույքի 1% աճի/նվազման դեպքում ապագա դրամական հոսքերի զեղչված գումարը կկազմեր համապատասխանաբար 27,968,690 հազար դրամ և 32,175,752 հազար դրամ:
- Վերջնական արժեքը ստանալու համար կիրառված կապիտալ ներդրումների դրույքի (կապիտալ ներդրումներ/վաճառք) 1% աճի/նվազման դեպքում ապագա դրամական հոսքերի զեղչված գումարը կկազմեր համապատասխանաբար 29,493,803 հազար դրամ և 30,346,727 հազար դրամ:

(ա) Ապահովություն

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 28,679,077 հազար դրամ (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 29,711,363 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են բանկային վակի դիմաց (Ծանոթագրություն 17 (ա)):

12. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Անավարտ արտադրություն	1,916,604	927,880
Հումք	1,430,979	961,277
Պատրաստի արտադրանք	412,848	1,137,179
Պահեստամասեր	322,776	185,823
Հումքը ճանապարհին	136,518	291,505
Վառելիք և սպառողական նյութեր	92,821	71,140
Այլ	7,234	103,778
	4,319,780	3,678,582
Պաշարների արժեքի նվազեցում մինչև իրացման զուտ արժեքը	-	(121,315)
	4,319,780	3,557,267

2019թ-ին որպես վաճառքի ինքնարժեք ճանաչված հումքը, սպառողական նյութերը և անավարտ արտադրանքի և արտադրության փոփոխությունները կազմել են 3,599,173 հազար դրամ:

13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	621,797	505,009
Այլ դեբիտորական պարտքեր	18,902	9,797
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(9,608)	(11,332)
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դատում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	631,091	503,474
Ստացվելիք հարկեր	40,417	97,793
Տրված կանխավճարներ	304,584	223,006
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	976,092	824,273

Պարտքային և արժույթային ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության և առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

14. Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Կանխիկը դրամարկղում	841	11,514
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	153,851	119,142
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված դրամական հոսքերի մասին նախնական հաշվետվությունում	154,692	130,656

Տոկոսադրույքի ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 19-ում:

15. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 7,865,480 սովորական բաժնետոմսից՝ 150 դրամ անվանական արժեքով (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 7,865,480 բաժնետոմս՝ 150 դրամ անվանական արժեքով):

Բոլոր սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն ունեն հավասար իրավունքներ Ընկերության մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու հիմնական բաժնետերերը գրավադրել էին իրենց 98.7% բաժնեմասը (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 98.7%) բանկային վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 17 (ա)):

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(ա) Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները որոշվում են Ընկերության ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների հիման վրա: 2019թ. ընթացքում շահաբաժինների չեն հայտարարվել և չեն վճարվել:

16. Կապիտալի կառավարում

Ընկերությունը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Ընկերության գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Ընկերության հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության և հիմնականում բանկերից և բաժնետերերից ստացված վարկերի ու փոխառությունների միջոցով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերն Ընկերությունը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

Ընկերության կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

17. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Ընկերության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	-	8,410,242
	-	8,410,242
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	5,503,101	6,571,096
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	4,693,621	4,831,226
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	9,795,608	1,727,089
	19,992,330	13,129,411

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառություններ համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2019թ.		1 հունվարի 2019թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	6.0%	2021	4,491,564	4,483,946	5,536,038	5,521,364
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	6.50%	2022	719,550	719,550	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	Եվրո	8.0%	2020	299,605	299,605	1,049,732	1,049,732
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	ՀՀ դրամ	0.0%	Ցպահանջ	2,888,439	2,888,439	3,011,389	3,011,389
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	ԱՄՆ դոլար	0.0%	Ցպահանջ	1,663,600	1,663,600	1,677,645	1,677,645
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	Եվրո	3.35%	Ցպահանջ	141,582	141,582	142,192	142,192
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	ԱՄՆ դոլար	7.0%	2020	8,761,247	8,761,247	8,410,242	8,410,242
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	ԱՄՆ դոլար	0.0%	Ցպահանջ	929,596	929,596	1,167,903	1,167,903
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	Եվրո	0.0%	Ցպահանջ	104,765	104,765	559,186	559,186
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				19,999,948	19,992,330	21,554,327	21,539,653

Բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են.

- 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 28,679,077 հազար դրամ (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 29,711,363 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները, Ծանոթագրություն 10 (բ),
- Ընկերության 98.7% բաժնետոմսերը (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 98.7%), Ծանոթագրություն 15 (ա):

(բ) Վարկային պայմանագրի սահմանափակման խախտում

Ընկերությունն ունի գրավով ապահովված բանկային վարկեր, որոնք կազմում են 5,503,101 հազար դրամ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 6,571,096 հազար դրամ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Պայմանագրերի պայմանների համաձայն՝ այս վարկերը ենթակա են մարման երկու տարվա ընթացքում 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (երեք տարվա ընթացքում 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ): Վարկային պայմանագրերը ներառում են սահմանափակում, համաձայն որի ցանկացած պահի Փոխառուի իրական գուտ ակտիվները չպետք է պակաս լինի 15,000,000,000 դրամի համարժեքից: Ընկերությունը խախտել է այս սահմանափակումը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Այս խախտման արդյունքում վարկատուները կարող են պահանջել վարկի մարում ըստ պահանջի, և Ընկերությունը վարկերը դասակարգել է որպես կարճաժամկետ վարկեր 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ բանկերը չեն պահանջել վարկերի ժամկետից շուտ մարում, և Ընկերությանը տրամադրվել են նոր վարկեր 2020թ-ին:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 719,550 հազար դրամ գումարով և երկու տարում մարման ենթակա վարկի համար ղեկավարությունը ստացել է վարկի մարումը ժամկետից շուտ պահանջելու իրավունքից վարկատուի հրաժարվելու մասին գրություն 2020թ. սեպտեմբերին:

(գ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

հազ. դրամ	Պարտավորություններ Վարկեր և փոխառություններ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	21,539,653
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	763,592
Վարկերից և փոխառությունների մարում	(1,816,330)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(1,052,738)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(185,225)
Այլ փոփոխություններ	
Տոկոսային ծախս	798,124
Վճարված տոկոսներ	(395,421)
Հաշվանցում դեբիտորական պարտքերի հետ	(712,063)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	(309,360)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	19,992,330

18. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Ոչ ընթացիկ		
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	-	128,893
	-	128,893
Ընթացիկ		
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	2,193,040	2,687,669
Աշխատավարձ	68,432	59,875
Ընդամենը ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր ընթացիկ առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի կազմում	2,261,472	2,747,544
Հանախորդներից ստացված կանխավճարներ	1,039,183	688,940
Վճարվելիք այլ հարկեր	144,518	21,105
Արձակուրդային վճարների գծով պահուստ	27,814	29,278
	3,472,987	3,486,867
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	3,472,987	3,615,760

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

19. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին՝ հիմնականում դրանց կարճաժամկետ լիներու պատճառով:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդը	Նշանակալի ոչ դիտելի երկետային տվյալները
Վարկեր և փոխառություններ	Չեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Չեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են գրավով ապահովվա և չապահովված բանկային վարկերը, ստացված փոխառությունները, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Ընկերությունը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (գ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (գ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (գ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Ընկերության գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Ընկերությունը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ բաժանորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում բաժանորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:

Ստորև ներկայացված է շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստները:

հազ. դրամ	2019թ.
Հաճախորդների հետ պայմանագրերից առաջացած առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստ/(արժեզրկման հակադարձում)	(1,724)
Այլ դեբիտորական պարտքերի դուրսգրում	24,772
	23,048

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Ընկերության ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր բաժանորդի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ իր հաճախորդների բազայի պարտքային ռիսկի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտագանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Հասույթի կենտրոնացման մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 5-ում:

Ընկերությունում չի գործում հաճախորդների հետ կապված պարտքային ռիսկի հարցերը կարգավորող հատուկ քաղաքականություն, այնուամենայնիվ, Ընկերության հասույթի մոտ 93%-ը վերագրելի է երեք խոշոր հաճախորդների հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին: Այս հաճախորդներից ոչ մեկի պարտքերի մնացորդները դուրս գրված չեն կամ պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածությունը սահմանափակելու համար Ընկերությունը հաճախորդների համար վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել երկու ամիսը:

Ընկերությունը չի պահանջում գրավ առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ամենախոշոր հաճախորդի («Moody's» վարկանիշային գործակալության B2 արտաքին վարկանիշով հանքարդյունաբերական ընկերություն) հաշվեկշռային արժեքը կազմում էր 565,874 հազար դրամ (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 201,094 հազար դրամ):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում հաճախորդների համար

Ընկերությունը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշներ, աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններ, կառավարչական հաշվետվություններ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում հրապարակված տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտագանցման ռիսկի մասին և համընկնում են այնպիսի գործակալությունների արտաքին վարկանշավորման սահմանումներին ինչպիսին «Moody’s Investor Services»-ն է:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների և պայմանագրի գծով ակտիվների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2019թ. հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառնա հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկումից կորստների գծով պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրի գծով ակտիվներ				
Ցածր ռիսկ	0.38%	580,377	(2,226)	Ոչ
Կասկածելի պարտք	17.82%	41,420	(7,382)	Այո
		621,797	(9,608)	

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների և պայմանագրի գծով ակտիվների վերաբերյալ:

1 հունվարի 2019թ. հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառնա հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկումից կորստների գծով պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրի գծով ակտիվներ				
Ցածր ռիսկ	0.29%	464,301	(1,357)	Ոչ
Կասկածելի պարտք	24.50%	40,708	(9,975)	Այո
		505,009	(11,332)	

Ընկերությունը ցածր ռիսկը սահմանում է հետևյալ կերպ.

Ցածր ռիսկ. հաճախորդը մոտ ապագայում ունի պայմանագրային դրամական հոսքերի պարտականությունները կատարելու կայուն հնարավորություն, իսկ ավելի երկար ժամկետում տնտեսական և առևտրային պայմանների անբարենպաստ փոփոխությունները քիչ հավանական է, որ նվազեցնեն փոխառուի կարողությունը կատարելու պայմանագրային դրամական հոսքերի պարտականությունները:

Կասկածելի պարտք. հաճախորդի պարտքի ամբողջական մարումը կասկածելի է և անորոշ: Գումարի մարման չափը տատանվում է ամբողջական կորստից մինչև անորոշ կորուստը, եթե չձեռնարկվեն հարցի կարգավորմանն ուղղված միջոցառումներ: Կասկածելի պարտք ունեցող հաճախորդներն սովորաբար իրենցից ներկայացնում են պարտականությունները չկատարող հաճախորդներ, որոնց համար պարտքի մնացորդի ամբողջական հավաքագրումը ռիսկային է:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	2019թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(11,332)
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում	1,724
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(9,608)

Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ 153,851 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 119,142 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների գծով:

Բանկային հաշիվների մնացորդները պահվում «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ում, «Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ-ում և «Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան» ՓԲԸ-ում, և Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս պայմանագրային կողմերը չեն կատարի իրենց պարտականությունները:

Ընկերության գնահատմամբ բանկերում պահվող ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Ընկերության մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Ընկերության հեղինակությունը վտանգելու:

Ընկերությունն ունի հետևյալ վարկային գիծը.

- Գրավով ապահովված ակրեդիտիվ 3,650,000 եվրոյի չափով. 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ակրեդիտիվի չօգտագործված մասը կազմում էր 635,000 եվրո:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մնացած մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, բացառությամբ գրավով ապահովված բանկային վարկերի: Գրավով ապահովված բանկային վարկերի համար ստորև ներկայացված են սկզբնական մարման ժամկետները, չնայած այն հանգամանքի, որ բանկերը կարող են պահանջել այս վարկերի ըստ պահանջի մարումը վարկային պայմանագրերի սահմանափակումը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ խախտելու պատճառով (Ծանոթագրություն 17 (բ)): Ընկերությունը վարկերը դասակարգել է որպես կարճաժամկետ փոխառություններ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ բանկերը չեն պահանջել վարկերի ժամկետից շուտ մարում: Ներկայացված են համախառն և չզեղչված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2019թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	Ավելի քան 2 տարի
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	5,503,101	5,897,185	-	757,060	1,541,364	3,598,761	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	4,693,621	4,693,621	4,693,621	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված ընկերություններից	9,795,608	10,217,024	1,034,361	-	9,182,663	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,261,472	2,289,287	1,702,432	371,294	215,561	-	-
	22,253,802	23,097,117	7,430,414	1,128,354	10,939,588	3,598,761	-

1 հունվարի 2019թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	Ավելի քան 2 տարի
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	6,571,096	7,320,055	-	809,004	1,307,535	1,574,371	3,629,145
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	4,831,226	4,831,226	4,831,226	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված ընկերություններից	10,137,331	10,987,279	1,727,089	-	-	9,260,190	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,876,437	2,876,437	2,295,098	424,582	27,864	128,893	-
	24,416,090	26,014,997	8,853,413	1,233,586	1,335,399	10,963,454	3,629,145

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերաբերյալ ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

Սահմանափակումների խախտումը հանգեցրել է այս վարկատուներից ստացված 3,491,654 հազար դրամ գումարով վարկերը վերադասակարգվել են ընթացիկ վարկերի՝ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված ֆինանսական վիճակի մասին նախնական հաշվետվությունում (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 4,830,548 հազար դրամ): Արդյունքում, 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում էին ընթացիկ ակտիվները 18,152,001 հազար դրամով: Դեկավարությունը բանկերից չի ստացել վարկերի մարումը ժամկետից շուտ պահանջելու իրավունքից հրաժարվելու մասին գրություն, քանի որ Ընկերությունը ակնկալում են վերաֆինանսավորել վարկերը մինչև 2020թ. վերջը:

Եթե վարկերը չվերադասակարգվեին որպես ընթացիկ, Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները կգերազանցեին ընթացիկ ակտիվները 14,660,347 հազար դրամով, որոնք ներառում են բաժնետերերից և այլ կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունները:

Ընկերության վերջնական վերահսկող կողմը մտադրություն է հայտնել Ընկերությանը ցուցաբերել ֆինանսական և այլ աջակցություն մոտ ապագայում:

Հաշվի առնելով վերը նշված փաստերը՝ դեկավարությունը գտնում է, որ չկա էական անորոշություն անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու Ընկերության կարողության հետ կապված:

(iv) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկն Ընկերության եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արժույթային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին այնքանով, որքանով արժույթները, որոնցով արտահայտված են վաճառքի ու գնումների գործառնությունները և փոխառությունները, չեն համապատասխանում Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթին: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Ընկերության ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2019թ.	Եվրոյով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2019թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 1 հունվարի 2019թ.	Եվրոյով արտահայտված 1 հունվարի 2019թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	-	115,779	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	308	59,923	36	58,199
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	(199,150)	(36,928)	(285,358)	(17,214)
Վարկեր և փոխառություններ	(16,557,939)	(545,952)	(16,777,154)	(1,751,110)
Զուտ ենթարկվածություն	(16,756,781)	(522,957)	(16,946,697)	(1,710,125)

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Մփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ		
	Միջին փոխարժեք	31 դեկտեմբերի 1 հունվարի	
	2019թ.	2019թ.	2019թ.
1 ԱՄՆ դոլար	480.24	479.70	483.75
1 եվրո	537.26	553.65	537.46

Զգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) այլ արտարժույթների նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի (առանց հարկերի) վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնվում կանխատեսվող վաճառքների և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Աճ	Նվազում
	Շահույթ կամ վնաս	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2019թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	1,675,678	(1,675,678)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	52,296	(52,296)
1 հունվարի 2019թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	1,694,670	(1,694,670)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	171,013	(171,013)

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Ընկերության ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ ֆիքսված թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի Ընկերության համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ֆինանսական տեղեկություններ տոկոսադրույքի ռիսկին

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերության տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	-	-
Ֆինանսական պարտավորություններ	19,992,330	21,539,653
	19,992,330	21,539,653

Ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 5,503,101 հազար դրամ ընդհանուր գումարով ֆիքսված տոկոսադրույքով բանկային վարկերը (2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝ 6,571,096 հազար դրամ), որոնց հետ կապված բանկերը հնարավորություն ունեն վերանայել տոկոսադրույքը Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից սահմանված հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության դեպքում, և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի:

Իրական արժեքի գզայնության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների համար

Ընկերությունը չի հաշվառում ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

20. Վարձակալություն

(ա) Վարձակալության պայմանագրեր, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալում է փոխադրամիջոցներ: Վարձակալության պայմանագիրը սովորաբար կնքվում է անորոշ ժամկետով:

Բոլոր վարձակալությունները կամ կարճաժամկետ են, կամ դրանց համար սկզբնական պայմանագրային ժամկետը լրացել է, և ներկայումս այս օբյեկտները վարձակալվում են անորոշ ժամկետով, և այդ վարձակալությունները ցանկացած պահի կարող է չեղյալ համարվել կողմերից յուրաքանչյուրի կողմից՝ այդ մասին մյուս կողմին 3 ամիս առաջ ծանուցելով (ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի համաձայն): Վարձակալությունները համարվում են կարճաժամկետ, քանի որ Ընկերությունը չի կատարել վարձակալված օբյեկտների նշանակալի բարելավումներ, և, հետևաբար, չկան այդ պայմանագրերի դադարեցման հետ կապված էական տույժեր: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ կարճաժամկետ վարձակալությունների հետ կապված:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(i) Ծահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	2019թ.
2019թ. – Վարձակալություն ՖՀՄՄ 16 համաձայն	
Կարճաժամկետ վարձակալություններին վերաբերող ծախսեր	7,452

(ii) Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	2019
Ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալությունների գծով	7,452

(բ) Վարձակալության պայմանագրեր, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձատու

Ընկերությունը վարձակալությամբ հանձնում է հողատարածքի մի փոքր մաս: Ընկերությունն այս վարձակալությունը դասակարգել է որպես գործառնական վարձակալություններ, քանի որ չի փոխանցել ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները:

2019թ. ընթացքում Ընկերությունը ճանաչել է 2,400 հազար դրամ գումարով եկամուտ վարձակալությունից:

21. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Ընկերությունն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Ընկերությունը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Ղեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերությունը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում կամ այլ հայցերում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության արդյունքների կամ ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս նախնական ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Ընկերության հիմնական բաժնետերերն են՝ պրն. Միխայիլ Հարությունյանը (49.35%) և «Մարոկո Հոլդինգ Լիմիթիդ» ընկերությունը (49.35%): Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Միխայիլ Հարությունյանը:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է աշխատակիցների հատուցումների գծով ծախսերում (տես Ծանոթագրություն 8):

հազ. դրամ	2019թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	33,970

(ii) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված են առանցքային ղեկավար անձնակազմի և այն կազմակերպությունների հետ գործարքների ընդհանուր գումարը և մնացորդները, որոնց նկատմամբ նրանք ունեն հսկողություն կամ նշանակալի ազդեցություն:

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	Մնացորդը առ	
		31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Փոխադրամիջոցների վարձակալություն	720	-	-

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	Մնացորդը առ	
		31 դեկտեմբերի 2019թ.	1 հունվարի 2019թ.
Ապրանքներ և ծառայությունների վաճառք			
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	5,768,764	(1,039,183)	(688,940)
Ապրանքներ և ծառայությունների գնում			
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(1,966,116)	(1,357,671)	(2,009,734)
Ստացված փոխառություններ			
Բաժնետերեր	-	(4,693,621)	(4,831,226)
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	47,337	(9,795,608)	(10,137,331)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները (բացառությամբ վարկերի և փոխառությունների) ենթակա են մարման կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետ վեց ամսվա ընթացքում: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները գրավով ապահովված չեն: Ընթացիկ կամ նախորդ տարում չեն ճանաչվել անհուսալի կամ կասկածելի պարտքերի գծով ծախսեր կապակցված կողմերի պարտքերի հետ կապված:

23. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

(i) COVID-19 բռնկում

2020թ. մարտի 11-ին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը կորոնավիրուսի բռնկումը գնահատեց որպես համաճարակ: Ի պատասխան COVID-19 բռնկումով բնակչության առողջությանը սպառնացող լուրջ սպառնալիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունները միջոցներ ձեռնարկեցին հիվանդության տարածումը կանխելու համար, այդ թվում՝ սահմանափակելով մարդկանց միջսահմանային տեղաշարժը, օտարերկրացիների մուտքը Հայաստանի Հանրապետություն և կարգադրելով տնտեսական գործունեության սուբյեկտներին անցնել հեռավար աշխատանքային ռեժիմի:

Շատ երկրներում սահմանափակումների և կազմակերպությունների գործունեության ընդհատման պատճառով նվազել է համաշխարհային պահանջարկը, հանգեցնելով պետական բյուջեի կրճատմանը, ինչը, հավանաբար, նշանակալի տնտեսական և սոցիալական հետևանքներ կունենա և անխուսափելիորեն կազդի պետական հատվածի ծախսերի վրա:

Վերջին մի քանի ամիսների ընթացքում Ընկերության գործունեությունը շարունակում էր մնալ կայուն և չէր դադարեցվել: Հաշվի առնելով Ընկերության ընթացիկ գործառնական և ֆինանսական գործունեության արդյունքները, ներկայումս հրապարակայնորեն հասանելի այլ տեղեկատվության հետ մեկտեղ, ղեկավարությունը չի ակնկալում, որ COVID-19 բռնկումն անմիջապես նշանակալի բացասական ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական վիճակի և գործառնական գործունեության արդյունքների վրա: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը չի կարող բացառել այն հնարավորությունը, որ սահմանափակումների ժամկետի երկարաձգումը, այդ միջոցառումների խստացումը կամ վերջիններիս անբարենպաստ ազդեցությունը տնտեսական միջավայրի վրա բացասաբար չի անդրադառնա Ընկերության վրա միջին ժամկետի և երկարաժամկետ հեռանկարում: Ղեկավարությունը շարունակում է ուշադիր հետևել իրավիճակին և կձեռնարկի պատասխան քայլեր հնարավոր իրադարձությունների և հանգամանքների ազդեցությունը մեղմելու համար՝ դրանց առաջացմանը զուգահեռ:

(ii) **Չինված հակամարտություն Արցախի Հանրապետության և Ադրբեջանի միջև**

2020թ. սեպտեմբերի 27-ին վերսկսվեց Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության (հայտնի որպես՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) միջև հակամարտությունը: Նույն օրը Հայաստանում և Ադրբեջանում հայտարարվեց ռազմական դրություն և ընդհանուր զորահավաք: Ռազմական գործողությունները տեղի էին ունենում Արցախի Հանրապետության տարածքում:

Չնայած տնտեսության և շրջակա միջավայրի համար անբարենպաստ հետևանքներն ինչպես կարճաժամկետ, այնպես էլ երկարաժամկետ հեռանկարում անխուսափելի են, այնուամենայնիվ, դրանք անորոշ և անկանխատեսելի են: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ ռազմական գործողություններն ավարտվել են, Ընկերությունը չի բացահայտել որևէ գործոն, որը կարող է ողջամտորեն ազդել Ընկերության ֆինանսական վիճակի և գործունեության արդյունքների վրա, այդ իսկ պատճառով, ղեկավարությունը չի կատարել որևէ գնահատում, ենթադրություն կամ վերլուծություն Ընկերության գործունեության վրա ներկայիս իրավիճակի ազդեցության վերաբերյալ՝ վերջինիս գնահատման ոչ ճշգրիտ լինելու պատճառով:

24. Չափման հիմունքներ

ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների, որոնք վերագնահատվել են որպես ՖՀՄՍ անցման գործընթացի մաս ելակետային արժեքը որոշելու համար:

25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված նախնական ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) **Հասույթ**

Բաժանորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ի (դ) կետում:

(բ) **Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր**

Ընկերության ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը:

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են դարձել սկզբնական ճանաչումից հետո, տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական

ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամուտը կրկին սկսվում է հաշվարկվել համախառն հիմունքով:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ներկայացվում են զուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի փոփոխությունը՝ զուտ շահույթի, թե՛ զուտ վնասի:

(գ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների ու վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(դ) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղջման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար կամ շահույթի բաշխումների պլանի շրջանակում, եթե Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(ե) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Ընկերությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Ընկերությունը տվյալ պահին ունի ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(գ) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում, սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վանառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վանառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ե) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի և աշխատուժի գծով ծախսումները, նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև դրանց զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները և կապիտալացված փոխառության ծախսումները:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում շահույթում կամ վնասում: Վերագնահատված ակտիվների վանառքի դեպքում, վերագնահատման պահուստի կազմում որպես վերագնահատումից աճ ներառված համապատասխան գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Ընկերություն կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարմանը գույքընթաց:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը որպես կանոն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների նշանակալի մասերի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- Ծենքեր և շինություններ 50-70 տարի,
- Հոսքագծեր 20-25 տարի,
- Մեքենասարքավորումներ 15-25 տարի,
- Փոխադրամիջոցներ 3-5 տարի:

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ը) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հողվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ակտիվները ներառում են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները: Սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ստանալ պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտը, ապահովել տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքը, ֆինանսական ակտիվների ժամկետները համապատասխանեցնել համապատասխան ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետներին կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- պայմանները, որոնք կարող են ճշգրտել պայմանագրային արժեկտրոնային տոկոսադրույքը, այդ թվում՝ փոփոխական տոկոսադրույքի պայմանները
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ զեղչով կամ հավելագնով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության իրենից ներկայացնում է պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսը (որը կարող է ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցումը պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ընկերությունն իր ֆինանսական ակտիվները դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող գործիքների դասին: Այս ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապանանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է ածանցյալ գործիք կամ նախորոշված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապանանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Ընկերությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Ընկերությունը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Ընկերությունը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները գուտ ստացված վճարներով և գեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքից: Եթե փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացած ժամկետի ընթացքում:

(iv) Ապանանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապանանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ընկերությունն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապանանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապանանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Ընկերությունը նաև ապանանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապանանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է գուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(թ) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոններին թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ժ) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, Ընկերության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Ընկերությունը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառուն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականություններն Ընկերության նկատմամբ, եթե Ընկերությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարն ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն է, որն իրենից ներկայացնում է այն ակնկալվող պարտքային կորուստները, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում (կամ ավելի կարճ ժամկետի ընթացքում, եթե գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից) հնարավոր պարտազանցման դեպքերից:

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում կազմակերպությունը ենթարկված է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված պարտքային կորուստների գնահատականը: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասությունների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Ընկերությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Ընկերության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Ընկերության կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կաննկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Ընկերությունը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրման քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան 180 օր ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գծով գումարների փոխհատուցման անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Ընկերությունն իրականացնում է դուրսգրման ժամկետների և գումարի առանձին գնահատում՝ ելնելով փոխհատուցման ողջամիտ ակնկալիքներից: Ընկերությունը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերության ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումները: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը զեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է համամասնորեն:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու համար, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(ի) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են գեղջերով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղջման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղջի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2020թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս նախնական ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանություններն ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության նախնական ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *Ուղենիշային տոկոսադրույքի փոփոխություն.* ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 39 և ՖՀՄՄ 7 փոփոխություններ
- *Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասերի.* ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ
- *ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր»*